

Rippl-Rónai Múzeum

Néprajzi Szakág

Együd-hagyaték

Leltári szám: RRM_EA-A-167.23.

Somogyi nyelvtan 2.

A CIGÁNYOK ALTAL
MAGYARUL ÉNEKELT
DALOK ÉS BALLADÁK

12 OLDAL

A somogyi cigányok által énekelt dalok

Istenem, Istenem!
Kegyetlen Istenem,
Mikor lesz maj nékem
Szép szabad életem!?
Akkor lesz maj nékem
Szép szabad életem,
Mikor a babámat,
A keblemre ölelem.
/a többi verset cigányul mondta/

-
Ju jestit, ju jestit
Az egész családnak!
Hát anyátok hun van,
A kedves felesigem?
Megmondalam, anyám,
Megilek magannak,
Megilek magannak,
Mondjátok, hun vanna?
Jeregy apám, jeregy,
Kil a temetőbe,
Jott nyugszik anyátok,
Elmult három éve.

-
Ki a Váci utra,
Nem merek kimenni,
Sok az ávus rendir,
Meg akarnak verni.
Hova viszed kislán
Azt a hideg vizet?
Viszem a fogdába,
Az apám számára.
Tevvirek, rokonyok,
Szanaszijjel vattok,
Szanaszijjel vattok,
Me páratlan vattok.

/a felvételnél-1959-ben - még rosszul beszéltek magyarul/

Lám, megmondtam bus gerlice,
Ne rakj fészket utszéra,
Jaj/Mer az uton sokan járnak,
De/Ja fészkedre rátalálnak.

Mer/Azér rakom bus fészkeket,
Hogy én máma rátaláljak,
Jaj/Termesd nékem azt a napot,
Hogy/Párodát meglátogatod

Jaj, Istenem, micsinájjak?
Szaladjak-e, vagy megálljak,
Ha szaladok fejbe lünek,
Ha megállok vasraversek.

Hervad az a rózsa,
Kit a kasza levág,
Beszélni se tudok,
Mer páratlan vagyok.

Szeretnék szántani
Arany kis ekével,
Le is boronálva
Siri könnyeimmel.

Szerteszéjjel mind a hat ló,
Mind a hat ló egymagába,
Sátortartót könny boriccsa,
Szivemet a gyász borította.

De jó szál fujja
A rongyos kabátom,
Nemcsak a kabátom,
Az egész családom.

Megizenték nékem
A szili cigányok,
Be ne tegyem lábom
A cigánytelepre.

Be is tettem lábom
A cigánytelepre,
Mid vettem én észre,
Fejbe vagyok verve.

Kissámszónba be se merek menni,
Sok az irigy, meg akarnak verni;
Kessétek meg az én árva kezemet,
Mégis ellopom a feleségemet.

-
Ja/De álom a szemembe,
Jaj, De bánat a szívembe,
Hoj/Elvitték az anyám
Ki a temetőbe.

Jaj,/De megyek hozzád anyám,
Jaj/De ki ja temetőbe,
Hullajtom könnyeim,
Sirod keresztjére.

Mert/Nem tudok elmenni,
Az apám sírjához,
Mer egy ijjen apa
Nem volt a világon.

/az anyáról van ugyan szó, de apja éppen akkor haldoklott, és
a szövegbe rögtönözte aktuális gondolatait, érzelmeit/

-
Joj/Egy madár ül a rácson.
Levél a szájába,
Viszi a levelet drága jó apámnak.

Joj,/De börtönben az uram!
Anyám, micsináljak?
Ereggy férhez lányom,
Ne várd meg az urad!

Megvárom én anyám,
Szeretett az engem,
Én is/Szerettem az uram,
De/Halálom napjáig.

-
Jobb kezemen, bal kezemen a bilincs,
Hátra nézek szánakozón, senki nincs,
Két forintot találtak a zsebembe,
Ugy vezettek a hadbíró elejbe.

Hármas levelet irtam az anyámnak,
Gombos-párnát küldjön az ő fiának,

De az anyám azt válaszolta nekem,
Sűrű könnyed legyen a fejed-alja.

Kora reggel feltekintek az égre,
Nem nézhetek az anyámnak a szemébe,
Legszebb időm rabságban kell töltenem,
Édesanyám de sokat kell szenvednem.

Sáros a kocsim kereke/de anyám,joj/
Hogyne lenne ojjan sáros,
Mikor a világot járom.

Nehezen esik a járás/de anyám,joj/
Nehezen esik a járás,
Tőled babám az elválás.

Bár csakugyan meg kell tennem/anyámm.../
Igal falut itt kell hggynom,
A családomtól el kell válnom.

Csütörtökön virradóra,
Jöna a fegyőr az ajtóra,
Azt kérdezi,micsináló,
Nem-e furom ki a rácsot?

Minek furta volna az^t ki,
Mikor szabadulást várok,
Szegyal össze mindenedet,
Letöltötted az időted.

Megyek,megyek hazafelé,
Jön a lányom velem szembe,
Gyere,gyere édesapám!
Férhez ment az édesanyám.

Nem baj lányom,édes lányom,
Vakuljak meg,ha sajnálom,
Száradjon el minkét karom,
Ha mégegyszer betakarom.

Paradicsom kiskertbe
Rózsa volt a mindenem,
Induljon a násznépem, :/:
A szomorú vendéggel.

Ha feljön a piros hajnal,
Vigyázzon ránk az őrangyal
Égő karokkal,
Adjon Isten mindnyájunknak
Csendes,boldog éjszakát.

Igal, Horváth Főrsz. 1951.

Minden ablak alatt
Páros a diófa,
Csak az enyám alatt
Hervadoz a rózsza.

Verd meg Isten, veád meg
A szeretóm anyját!
Mért nem adta oda
A legszebbik lányát.

Lehajtom a fejem
A babám ölébe,
Hullasztom könnyemet
Rózsás kötényébe.

Szeretnék szántani
Arany kis ekével,
Le is boronálnám
Sűrű könnyeimmel.

Kerekasztal mellett
Huszonnégyen vannak,
Mind a huszonnégyen
Rólam törvényeznek.

Törvényeznek rólam,
Be akarnak zárni,
Bizok az Istenben,
Abba jó emberben.

Nézz ki anyám, nézz ki,
Kik jönnek utánnam?
Jönnek a zsandárok
Apró szemű láncsal.

Jó író kisasszony,
Jó diktáld nevemet,
Meg ne hosszabítság
Fiatal évemet.

Anyám, anyám, anyám!
Mit szavaznak urak?
Azt szavazzák úram,
Téged felakasztanak.

Anyám, anyám, anyám!
Kár volna azt tenni,
Göndör kis hajamat
Szélnek ereszteni!

Elmehetsz, nem kellesz,
Nem hoztál kenyeret,
Nem hoztál kenyeret, szalonnát.

-
Fekete erdőbe nagy a zivaj, lárma,
Talán bizon Gabém lovat zavar benne,
Zavagy Gabé fiam, mer itt ér a hajnal,
Fekete bajcodat belepi a harmat.
/románul folytatja a többi/

-
Dolgozik az én unam a bányába,
Keresi a télre való kenyeret,
Curu mere, kcucur peze,
Cucur kino de no meje, mira mé.
Szentmihályhegy, bejás cigányok.

-
Sej, megyek az állomásra,
Nézegetek szerteszéjjel,
Nézegetek szerteszéjjel,
Nem-e jön a babám éjjel.
Asszon, asszon, már vagy kurva,
Hisz nem vótál rászorulva,
Elmulatok a kocsmába,
Nem megyek az állomásra.

Kertek alatt járt a póstás,
Talán levelemet hozzák,
Ne hozd postás levelemet,
Ne szomorítsd a szívemet.

Még van az má szomorítva,
A sok gondval beborítva,
Annyit iszok bánatimba,
Belém gyullad a pájinka.

"beledanolta Csonka Anna órtílosi lakos, 15 éves, Csonka
Erzsébet szentmihályhegyi lakó 18 éves"-/1959-ben/

Piros lett a paradicsom, nem sárga,
Lunya lett a feleségem, nem árva, /lunya=kurva/
Gyere ide, gyere oda, sugok valamit,
Vasald ki a bluzzomnak a zelejét.

- Órtílos, Orsósné ? 23 é. /1960-ban/ //bejas//

Ki a váci utra, ki se merek menni,
Sok az ávós-rendir, meg akarnak fogni,
Hová viszed kislán azta hideg vizet?
Viszem a fogdába az apám számára.

-
Kimegyek az állomásra,
Jegyet váltok Kolozsvárra,
Jegyet váltok Kolozsvárra,
Benézek a várójába.

Benézek a várójába,
Sehull nem látom a Gázsit,
Jaj, Istenem, adj egy napot,
Szárogasd meg a harnatot.

Száz forintnak ötven fele,
Egye meg a rusnya fene,
Jaj! Mind megittam a pénzemet,
Holnap a feleségemet.

Kaposszentjakab, Kovács Géza, 1943., Kovács Árpád, 1947.

//1961.dec.13-án// Nem bejasok//

-
Aj, nadrágom, nadrágom,
Van is otthol vagy három,
Van a leves a tálba,
A számodra csinyáva.

Ej, nadrágom, nadrágom,
Van is otthun vagy három,
Van ám az öreganyád piccsája,
A szájadra csinyáva.

Babócsai bejások. /1961-ben//

Fekete faluba fehér torony látszik,
Odajár a babám lovát itatgatni,
Nem lovát itatja, magát csinosgatja,
Azt a kicsi száját csókra igazítja.

Hajtsd babám, hajtsd, rád virrad a hajnal,
A kicsike száját belepi a harmat.
Ereggy Gabé fiam, mer itt ér a hajnal,
Fekete bajcodat belepi a harmat.

/a férj folytatta/:

Jó beütött nékem az andocsi vásár,
Mind elmulattam én egy jó lovam árát,
Ah jó lovam árát nem annyira bánom,
Csak a feleségem jószágát sajnálom.

Orsós János/cigány-kanász/ és felesége, Andocs, 1960-ben, okt. 1.

Diófából csináltam egy templomot,
Jaj, de szépen szólnak benn a harangok,
Egy asszonnak értem halt meg a lánya,
Jaj, de szépen harangoznak utána.

Jaj, de szépen harangoznak hajnalba,
Most teszik a nyeret szép pej-lovamra,
Hatnapi zab, széna fel van pakolva,
Adj egy csókot kisangyalom az utra.

De én csókot a legénynek nem adok,
Mer az engem igaz szívből nem szeret,
Mer, ha babám igaz szívből szeretne,
Maga mellé a nyeregbe ültetne.

Szentmihályhegy, Csonkáné ?
Hazagyütt a vonat Perrogszentkirádra,
Hazagyün a férjem hosszú szabaccságra,
Jó jestét, jó jestét drága feleségem,
Mik vétettem néked, hogy én hazajöttem?
Nem vétettél nékem, mondani sem bírtam,
Ingyen gatyát mostam, igyéd után jártam.

"beledanolta Csonka Erzsébet szentmihályhegyi lakos 18 éves,
és Kalányos Katalin 16 éves" -1959-ben-

Szeggyél össze mindenedet,
Letöltötted az idődet.

Megyek, megyek hazafele,
Jön a lányom velem szembe,
Gyere, gyere édesapám,
Férhez ment az édesanyám!

Nem baj lányom, édeslányom,
Vakujjak meg, ha sajnálom,
Száradjon el mindkét karom,
Ha még egyszer betakarom.

Van egy ember a kórházba, de beteg,
Családjától ritkán kap jó levelet,
Jaj/Póstás, póstás, Mér késtél a levéllel, :/:
Haj/Mért játszol egy beteg ember szívével?

Ha elindult ez a vonat, hadd menjen,
Én utánam senki ne keseregjen,
Mert ha engem igaz szívből nem szeret,
Az verjen meg, aki téged teremtett.

Paradicsom kiskertéb,
Rózsa volt a mindenem,
Indujjon a násznépem
A szomorú vendéggel. :/:

Ha feljön a piros hajnal,
Vigyázzon ránk az őrangyal,
Égő karokkal,
Adjon Isten minnyájunknak
Csendes boldog éjszakát!

"Sárospatakon tanultam, mikor ilyen cigányokat szoktak virrasztani,
akkor szokták a cigányságok eztet énekelni; erre a dallamra éne-
kelték, mer 10 évet éltem köztük..."

Igal, Horváth János, 1949.

Cigányok, magyarság durbelt
dalan, balladái stb.

II. petely híznik!

Száraz a talor a tetőn,
Itt hajnalok zörögnek
Itt hajnalok, val' hajnalok (jaj).
Mondd meg, eszél, minicél,
Eszél azit, merel mondani,
Eszél fiam hajnalok.

" " " (jaj).
Fés löpöl löjt vélogatni.
Kutya előtt van egy ugrás,
Kutya hájiloz ága,
Ari abból vjjet in (jaj).
Aradójától elhúrnij.

Bruzsán a kocmajtót,
3 arhaj il elötte (jaj).
3 löpöl jaj, nem tudom,
Mejjil az en felezen.
A löpölöt ráfeleli,
En vapra a felezen (jaj).
Nő, te drága felezen,
Jeny-e hája vapra it maradv?
Van mejel én hája veled,
Világi van, talos vapra,
Haj, ezöt, jöt amarsali
Néka párom belet hajjal!

Álom a szemembe,
Bánat a szívembe,
Elvitték az anyám,
Ki a temetőbe.

Oj/Megyek hozzád anyám,
Jaj/De kim a temetőbe,
Hullajtom könnyeim
A sírod keresztjére.

Jaj/Nem tudok elmenni
Aj/Az apám sírjához,
Mert egy ijjen apa
Nem volt a világon.

-
A ti utcátokba nem lehet el járni/anyám
Jaj,de/Sok az oláj cigány/anyám,de,/meg találhatnak verni.

Betettem a lábam a cigány telepre/anyám,
Azt vettem én észre,hogy fojik piros vérem.

Eriggy kicsifijam,s hívasd ki a mentőt,
Ej/Hívasd ki a mentőt/de/ az apád számára.

Jaj,de/Doktor uram,kérem,/jaj,de/gyógyítson meg engem/anyám,
De amennyi a pénzem,/de/mind odadom érte.

-
Sáros a kocsim kereke/de anyám,jaj/
Hogyne lenne ojjan sáros,
Mikor a világot járom.

Nehezen esik a járás/de,anyám,jaj,
Nehezen esik a járás,
Tóled babám az elválás.

Bát csakugyan meg kell tennem/anyám,jaj/
Igal falut itt kell hagynom,
A családomtól el kell válnom.

Csütörtökön virradóra,
Jön a fegyőr az ajtóra,
Azt kérdezi,micsinálok,
Nem-e fúrom ki a rácsot?

M₁nek furtam vóna az[†] ki,
Mikor szabadulást várok,

Londonvári grófné

Lononvári grófnénak,
Tizenhárom lánya volt,
A tizenharmadig,
Lononvári Idol volt.

Lononvári Ilpnka!
Mi j/annak az oka,
Zöld gejemszoknyádnak
Hosszabb a hátujja?

A szabó jó varrta,
Varróné jó varrta,
Verje meg az Isten,
Aki elrontotta!

Hóhérok, hóhérok!
Vigyétek lányomat,
Vigyétek lányomat,
Az akasztófára!

Kis fecském, kis fecském,
Vidd el a levelem,
Vidd el a levelem,
Kis Kiráj Miklósnak.

Ha ágyában éred,
Párnájára tegyed,
Ha ebéggyin éred,
Tányérába tegyed!

Jó eszét, jó estét,
Ismeretlen anyám
Hol van a szép lányod,
Lononvárâ Ilokka?
/Ben van a szobában.
A hidegágyában,ø

Hol van a szép lányod,
Londonvári Ilonka?
Elment a patakra,
Lábát mosogatja.

Kind van a kiskertbe,
Virágját öntözze.
Ismeretlen jó anyám!
Hol van a szép lányod,
Lononvári Ilonkám?
Ben van a szobában,
A hidegágyában.

Istenem, Istenem!
Mit kellett megérnem?
Kettőt köll temetnem,
Hármat köll felednem.

"Ezt én az én édesanyámtu tanútam"

Babócsa, Faludi Anna, 1939./cigány/
-